TEXT A FOTO: HANA KLONFAROVÁ


Křivatec český

Často zapomínáme na to, že prakticky veškerá krajina u nás je silně ovlivněna a přeměněna tisíciletým hospodařením člověka a že se spolu s ním stále proměňuje. A jak to je s Modřanskou roklí, jíž nás od areálu Spartaku Modřany až po rozcestí pod Základní školou Meteorologická provází naučná stezka?


Meandry Libušského potoka

Modřanská naučná stezka

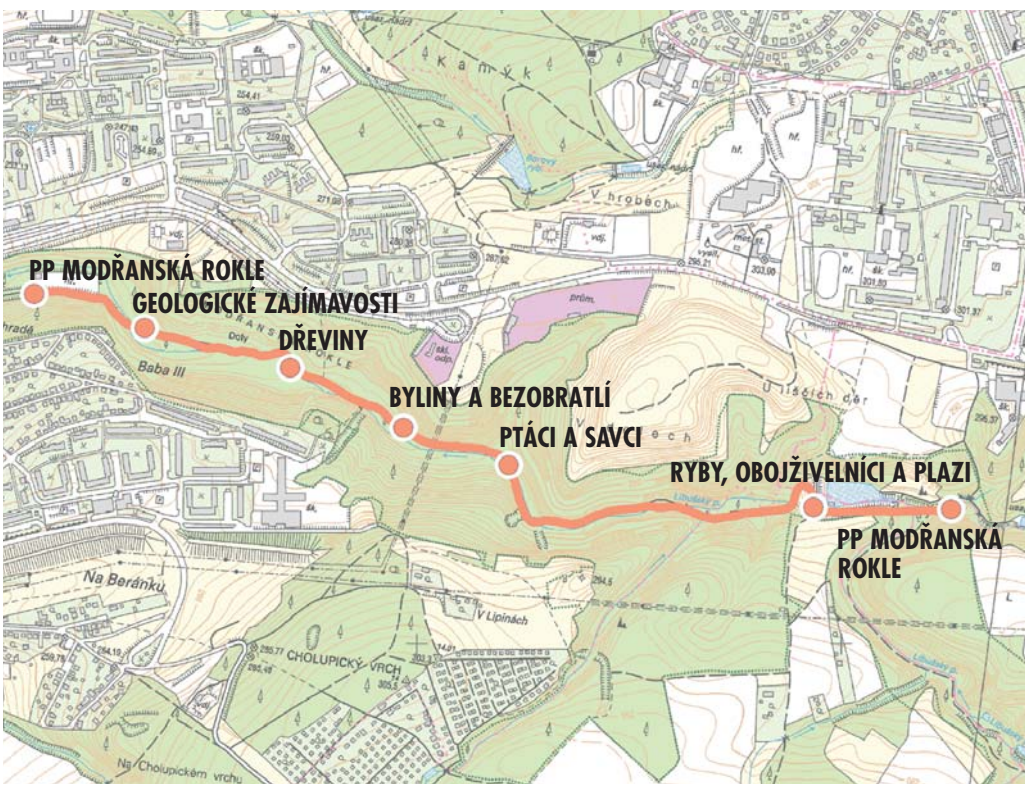

Samec pěnkavy obecné

Z archeologických nálezů víme, že oblast Modřan byla osídlena lidmi již od pravěku. Nejstarší písemnou věrohodnou zmínkou o vsi Modřany je darovací listina Soběslava II. vyšehradské kapitule z r. 1178 (údajně ještě o 90 let starší darovací Vratislavovu listinu historici považují za středověký padělek vyšehradských kanovníků, kteří si tak chtěli zajistit majetek, jehož vlastnictví nemohli doložit).

Jak dříve vypadalo údolí Libušského potoka v prostoru dnešní Modřanské rokle můžeme vyčíst například ze starých map. V Císařských otiscích stabilního katastru, které najdete i na internetu na adrese http://archivnimapy.cuzk.cz/, je vidět, že roku 1840 tvořily prostor dnešní Modřanské rokle většinou pastviny, jen místně u potoka rostly dřeviny, kolem byla pole, případně menší plochy lesa. Modřany byly tehdy ještě převážně zemědělskou vsí s poměrně kompaktní zástavbou a s kostelem a zvonicí na návrší.

Po zrušení roboty r. 1848 se obraz vsi začal rychle měnit, začínala průmyslová revoluce. Ještě r. 1899 měly Modřany jen 2308 obyvatel, z nichž se usedlíci zabývali zemědělstvím, zahradnictvím, výrobou proutěného zboží a dalšími řemesly, zatímco v místním cukrovaru (jednom z nejstarších českých, z r. 1861) a na dvou parních pilách pracovalo na tisíc dělníků. Ve dvacátých letech 20. stol. se v Modřanech začalo hodně stavět a r. 1963 se staly městem. Jen o pět let později byly ale připojeny k Praze a na zdejších polích a lukách rychle vyrůstala paneláková sídliště. Dnes už mají Modřany přibližně 32 tisíc obyvatel a zemědělství tu zaniklo. Kdo si to před těmi sto lety dovedl představit?

Změny krajiny nepřinesla jen nová výstavba a s ní spojený zábor zemědělské půdy a terénní úpravy, ale i změna hospodaření na pozemcích ostatních. Nejvýraznějším zásahem do přírodních poměrů bylo



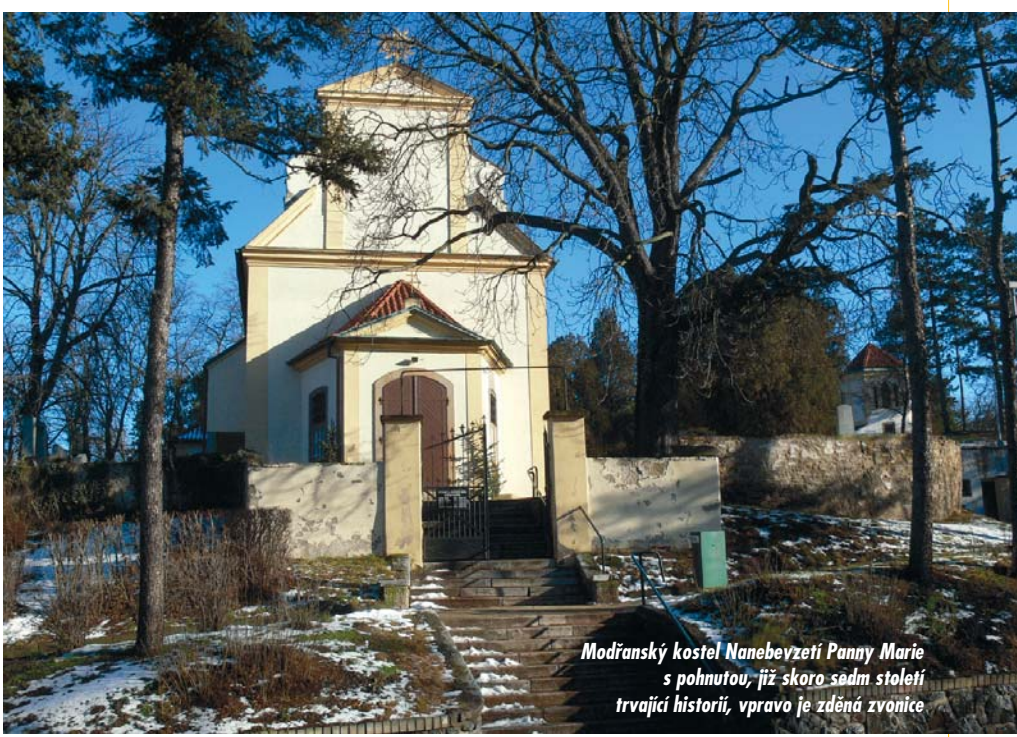
Podkladová mapa ©Český úřad zeměměřický a katastrální, plánek trasy Petr Slavík



Retenční nádrž, která je využívaná i k chovu ryb; na jižním svahu rostou převážně jen akáty



Libušský potok se ve vnějších oblocích meandrů zakusuje do břehů



Modřanský kostel Nanebevzetí Panny Marie s pohnutou, již skoro sedm století trvající historií, vpravo je zděná zvonice

patrně zalesnění pastvin na stráních údolí Libušského potoka, hlavně tamní výsadba akátů koncem 19. století a pak i dalších nepůvodních dřevin. Nikdo tehdy patrně netušil, jaké to bude mít důsledky, a nikoho také asi ani ve snu nenapadlo, že dříve běžná vegetace vypásaných strání se zanedlouho stane tak vzácnou. Příroda se ale se všemi těmi změnami vypořádává a stále tu zůstává zajímavá. Botanicky nejcennější jsou jarní byliny původní ptačincové olšiny u potoka (kromě dvou druhů ptačinců tu roste orsej jarní, pstroček dvoulistý, šťavel kyselý a devětsil lékařský) a zbytky stepní vegetace při horních okrajích rokle s křivatcem českým, bělozářkou liliovitou, rozchodníky a hvozdíkem sivým. Z živočichů jsou nejnápadnější ptáci: z 60 zde zastižených druhů nejčastěji uvidíte sýkory koňadry a modřinky, mlynaříky dlouhoocasé, brhlíky lesní, šoupálky krátkoprsté, kosy černé, pěnkavy obecné, ale žijí tu např. i sovy kalous ušatý a puštík obecný. Ze savců tu můžete potkat veverku obecnou, ježka západního, zajíce polního a srnce obecného, skrytěji tu žijí myšice, hryzec vodní, lasice kolčava, kuna skalní a liška obecná, ale nejskrytějšími a na druhou stranu nejpočetnějšími obyvateli tu jsou bezobratlí.

Kromě geologických zajímavostí popsaných na jedné z informačních tabulí si můžete prohlédnout, opustíte-li hlavní cestu a vydáte se po pěšince kolem potoka, jak si voda umí měnit trasu svého toku a vytvářet meandry.

Modřanská naučná stezka má ještě jednu zvláštnost. Její tvůrci ze Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Koniklec oslovili se žádostí o spolupráci místní základní školy a u dětí uspěli. Autory velmi pěkných ilustrativních obrázků některých rostlin a živočichů na informačních tabulích stezky jsou právě žáci sedmi okolních základních škol. A na zvídavé a hravé návštěvníky čeká na každé tabuli i jedna všetečná otázka. Budete na ně umět odpovědět?

www.prazskestezky.cz